

Poskytování zdravotní péče osobám omezeným ve svéprávnosti

1) Pokud jde o **běžný zákrok** (tj. takový, který není spojen s trvalými, neodvratitelnými a vážnými následky či nebezpečím pro život či zdraví – *např. vyšetření, jednoduchá ošetření*) a **osoba omezená ve svéprávnosti takový zákrok chápe** (je přiměřený její rozumové a volní vyspělosti), **lze jej provést na základě jejího souhlasu**. (§ 35 odst. 1,4 zákona o zdravotních službách). Bez souhlasu lze zákrok provést jen za předpokladu, že jde o neodkladnou péči (viz dále)

2) V případě, že jde o složitější **zákrok** (*např. operace*), **o němž si však je osoba omezená ve svéprávnosti schopna učinit nějaký úsudek, ne však dostatečný natolik, aby postačoval její souhlas, je vyžadován souhlas opatrovníka** (§ 35 odst. 1,4 zákona o zdravotních službách, § 93 odst. 2 občanského zákoníku). Názor osoby omezené ve svéprávnosti ale musí být rovněž zohledněn – občanský zákoník chrání její právo na integritu.

→ Za situace, kdy **osoba omezená ve svéprávnosti takovému zákroku vážně odporuje, byť její opatrovník s ním souhlasí**, je vyžadován **souhlas soudu**. Může nastat i situace opačná - **osoba omezená ve svéprávnosti si bude přát zákrok, s nímž naopak nesouhlasí opatrovník** (*např. estetický zákrok*). Řešení je potom stejné – je nutný souhlas soudu. (§ 100 občanského zákoníku). Řízení v této věci lze zahájit i bez návrhu (§ 13 zákona o zvláštních řízeních soudních). Zdravotnické zařízení, které má zákrok provést, může dát k zahájení řízení podnět.

3) **K zákroku, který osoba omezená ve svéprávnosti nechápe, ani si o něm není schopna učinit úsudek**, který by se měl brát v potaz, **postačí souhlas opatrovníka** (§ 35 odst. 1,4 zákona o zdravotních službách, § 93 odst. 2 občanského zákoníku). To neplatí u zákroků zanechávajících trvalé, neodvratitelné a vážné následky nebo zákrok spojený s vážným nebezpečím pro život či zdraví (viz další odstavec).

4) Jedná-li se o **zákrok zanechávající trvalé, neodvratitelné a vážné následky** (musejí být splněny všechny tyto tři podmínky – tedy trvalost, neodvratitelnost a vážnost následku; *příkladem je např. amputace končetiny; naopak např. malá jizva nebude splňovat podmínku vážnosti následku*) **nebo zákrok spojený s vážným nebezpečím pro život či zdraví** (*např. vysoce rizikový léčebný výkon*), k zákroku je nutné **přivolení soudu** (§ 101 občanského zákoníku), o němž se vede speciální řízení (zde tedy nestačí souhlas opatrovníka). Toto neplatí, je-li třeba zasáhnout okamžitě za účelem záchrany života či zamezení vážného poškození zdraví (viz další odstavec)

5) Pacientovi s omezenou svéprávností **lze bez souhlasu** poskytnout **neodkladnou péči**, jde-li o **léčbu vážné duševní poruchy, pokud by v důsledku jejího neléčení došlo se vši pravděpodobností k vážnému poškození zdraví pacienta** (*např. různé psychické poruchy ohrožující pacienta nebo jeho okolí*) **nebo zdravotní služby nezbytné k záchraně života nebo zamezení vážného poškození zdraví** (*např. při vážných úrazech, kardiopulmonálním selhání a dalších závažných kardiopulmonálních onemocněních, závažných onemocněních a poruchách CNS, metabolických poruchách bezprostředně hrozících rozvratem vnitřního prostředí, další poruchy, onemocnění či stavy, v době poskytování péče přímo ohrožující pacienta nebo bezprostředně hrozící takovým ohrožením*) (§ 38 odst. 4 zákona o zdravotních službách)

V ostatních případech neodkladné péče (kdy tedy není osoba bezprostředně ohrožena na životě ani zde není riziko vážného poškození zdraví – jde o stavy způsobující náhlou nebo intenzivní bolest – např. akutní bolest zubů, zlomeniny) a v případech akutní péče (tj. dle Velkého lékařského slovníku nemocniční péče pro diagnostiku a léčbu krátkodobých onemocnění a urgentních stavů, nevyžaduje zpravidla delší pobyt na lůžku než 5 týdnů) je zapotřebí souhlas opatrovníka. Když jej **nelze bez zbytečného odkladu opatřit** (např. opatrovník bydlí jinde, není několik dní v dosahu, je to veřejný opatrovník a nastane potřeba jej kontaktovat v průběhu víkendu, noci atd.), **rozhodne o poskytnutí zdravotních služeb ošetřující zdravotnický pracovník (lze tedy i bez souhlasu opatrovníka – viz § 35 odst. 3, 4 zákona o zdravotních službách).** **Vždy je nutno zvažovat, zda nejde o běžný zákrok, kterému osoba omezená ve svéprávnosti rozumí, a k němuž postačuje její souhlas (aby jí nebyla zdravotní péče neodůvodněně odpírána).**